

D30 1977

1977, 23. listopad, Praha. - Prohlášení k pokusům státních orgánů konstruovat obvinění Charty 77 z přípravy nezákonných akcí.

Sdělení Charty 77

Co víte o provokaci? Tahle otázka překvapila občany, většinou účastníky Charty 77, volané v posledních několika týdnech k výslechům (či pohovorům) na Bezpečnost. Jakási provokace se prý chystá – nejdřív v souvislosti s procesem v Praze, potom zcela neurčitě někde, nedávno prý zas někdo chtěl někoho unést, zřejmě abychom také v Československu měli verzi toho, co vzrušuje veřejnost některých zemí na Západě. Tyto mlhavé náznaky doprovázejí ujištění o starosti tazatelů, aby se dotazovaný nestal obětí jakési provokace, když je účastníkem Charty 77... Na dotaz jednoho z vyslychaných, o jakou provokaci mělo jít, byla pohotová odpověď: právě této provokaci naše bezpečnostní orgány zabránily.

Avšak tím, že protizákonně omezily osobní svobodu několika desítek občanů, že proces podle zákona veřejný se fakticky konal s vyloučením veřejnosti, byly jen doma i v zahraničí posíleny pochybnosti o jeho zákonnosti a naší republice byla tak způsobena ostuda, kterou lze kvalifikovat jako opravdové poškozování jejich zájmů v zahraničí (§ 112 trest. zákona).

Bylo by samozřejmě možné v této souvislosti uvažovat o tom, co je provokace – zda snaha občana normálně a ukázněně sledovat proces, v němž jde o jeho známé a přátele, nebo praktiky, jimiž mu mocenský orgán v této snaze brání; zda projev starosti o regulérní průběh procesu a dodržování ducha i litery zákonů, či způsob, jakým je tento proces veden a jak o něm oficiální místa informují veřejnost.

Povzbuzující je pouze fakt, že na rozdíl od jarních výslechů, kdy se tazatelé zajímali o činnost Charty 77 s podtextem či přímo vyslovenou hrozbou trestního stíhání, při současných výsleších se přiznává zákonnost této činnosti. Po deseti měsících namáhavého hledání, zač by bylo lze Chartu 77 stíhat podle zákona, po kampani pomluv, lží a ostouzení ve sdělovacích prostředcích, po sérii protizákonných propouštění z práce (dále pokračujících), po sledování a po ostraze některých účastníků této občanské iniciativy (jež u některých nadále trvá) se nepodařilo najít takový důkaz či podklad. Naopak, všechny kroky proti občanské iniciativě opřené o čl. 18 Ústavy ČSSR (povinnost občanů a zvláště orgánů dbát o dodržování zákonnosti v našem životě), které podnikly mocenské orgány, zaměstnavatelé a společenské organizace, jsou přinejmenším právně pochybné, ne-li vysloveně nezákonné a přímo trestné. Každý z nás to může na svém příkladě konkrétně dokázat.

Přes tyto kroky, které má Charta 77 plné právo považovat za provokaci vůči občanům usilujícím o zachování zákonnosti, z pozic zákonnosti neustupuje a neustoupí. Na starosti o to, abychom se nestali obětí nějaké provokace chystané či zamýšlené v souvislosti s Chartou 77 klidně odpovídáme: Přihlásili jsme se k Chartě 77 upřímně a bez postranních úmyslů, nemáme co skrývat, odmítáme každou nezákonnost a tedy i jakýkoli teror (vždyť mnozí z nás vědí, že mocenské

akty proti nám nemají daleko k teroru). Přisuzovat nám úmysly někoho unášet může jen zlomyslná nebo slabomyslná fantazie. Zato lze našim tazatelům navrhnout, aby se starali o skutečné, četné a všestranné provokace či ještě přísněji kvalifikovatelné akty libovůle a z vůle vůči těm, kdo nechtějí nic jiného, než aby zákon u nás platil opravdu pro všechny bez rozdílu a byl také podle toho dodržován, a na konkrétních situacích a případech ukazují, že se tak neděje.

Samozřejmě nechceme otázku provokací odbýt lehce. Nelze podceňovat zkušenosti všech pokrokových a humánních snah a hnutí s provokatéry, kteří se snažili z rozličných motivů či příkazů zavádět účastníky takových snah a hnutí do situací odporujících smyslu a cíli toho, k čemu se hlásí, a vystavovat je represím při zachování hlavního účelu takových provokací – zdiskreditovat je i všechny ostatní morálně. Neškodí snad si připomenout, že Charta 77 stojí a jedná na základě a v rámci právního řádu našeho státu. Nejde jí o nic jiného, než aby tento právní řád byl plně respektován také tam, kde jde o vztah moci k občanu, člověku.

Je-li Charta 77 proti něčemu, jsou to konkrétní nezákonnosti a nepravdy. Proto je také nesmyslem, pokouší-li se někdo toto stanovisko a činnost z něho vyplývající známkovat jako „protisocialistické“. Skutečně a přímo nebezpečně protisocialistické jsou právě ty nezákonnosti, proti nimž Charta 77 vystupuje. Snaží-li se snad někdo mezi její přátele a účastníky vrazit klín pod jakýmikoli záminkami nebo na základě podvržených textů či fingovaných skutečností, dokládajících, že se někteří signatáři údajně dostávají mimo rámec a základnu stanovené našimi dokumenty, počínajíc Prohlášením z 1.1.1977, pak je třeba s klidem a bez vzrušování říci, že nikdy nedosáhne svého cíle. Nikdy jsme se netajili tím, že jsme lidé různých názorů a různého zaměření. V jedné věci však je naše společenství, vybudované na vzájemné důvěře, otevřenosti a pravdivosti, v němž se slova a myšlenky shodují s praktickým jednáním, opravdu jednotné; totiž v úsilí o společnost vsutku demokratickou, v níž platí zákony stejně pro všechny občany i všechny úřady a orgány státní moci. Proto jsou a budou i naše metody demokratické. Víme, že žádné provokace nemohou našemu úsilí napomáhat, ale naopak by mu byly na překážku. Dojde-li proto k nějakým provokacím, za něž nás bude někdo chtít volat k odpovědnosti, může si každý občan být jist tím, že byly od počátku zaměřeny nebo vykonstruovány proti nám.

prof. dr. Jiří Hájek, DrSc., Marta Kubišová, dr. Ladislav Hejdlánek

mluvčí Charty 77

· ČSDS, Sb. Charta 77. – Strojopis, průpis.

Plné znění: In: *Listy*, roč. 8 (1978), č. 1, s. 49-50 •

Kniha Charty 77. Index 1977, s. 218-220. Komentář: *RFE*, pol. blok S-184 (6. prosince 1977).